

25 Mart 2013

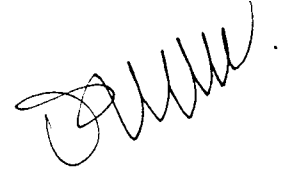
Sayı : 64272063-610 - 971
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-17734)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 26.02.2013 tarih ve 43452547-120.00-110092

Manisa Milletvekili Sayın Erkan AKÇAY'ın tarafıma tevcih ettiği 7/17734 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (2 Sayfa)

MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ERKAN AKÇAY'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/17734)

Sorular 1, 2:

Türkiye’de ısınmada ve elektrik enerjisi üretiminde önemli bir kaynak olan doğal gaz ithalatında her geçen yıl ciddi artışlar görülmektedir. Bu çerçevede 11 Eylül 2012 tarihi bazı basın yayın organlarında yer alan haberlere göre Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi’nin (BOTAŞ) bazı doğal gaz alım anlaşmalarındaki “al ya da öde” (take or pay) hükmü sebebiyle kullanmadığımız doğal gaz için 3 yılda yaklaşık 3 milyar dolar ödendiği ifade edilmektedir. Buna göre;

-BOTAŞ “al ya da öde” yöntemi çerçevesinde kaç adet doğal gaz alım anlaşması yapmıştır? Bu anlaşmalar çerçevesinde BOTAŞ’ın almayı taahhüt ettiği doğal gaz miktarı her bir anlaşma ve ülke için ayrı ayrı belirtilmek suretiyle nedir?

-“Al ya da öde” yöntemi çerçevesinde yapılan anlaşmalar doğrultusunda bugüne kadar alınan ve alınmayan doğal gaz miktarı her bir ülke için ayrı ayrı belirtilmek suretiyle nedir? Türkiye’nin satın almadığı doğal gaz için yaptığı ödemenin miktarı nedir?

Cevaplar 1, 2:

Doğal gaz ithalat anlaşmaları, dünyadaki genel uygulamalara paralel olarak gerek arz güvenliğinin sağlanması gerekse arz sağlayıcıları ve ithalatçıların yapacakları yatırımların büyüklüğü dikkate alınarak uzun dönemli yapılmakta ve Al ya da öde taahhüdüne ilişkin hükümler içermektedir. Bu hükümler çerçevesinde al ya da öde taahhüdünün altında kalan miktarlar için o dönemdeki kontrat fiyatları üzerinden belirli bir oranda ödeme yapılmakta ancak daha sonraki dönemlerde ödemesi peşin yapılan bu gaz miktarı alınmaktadır. Diğer bir deyişle, bu ödemeler ön ödeme mahiyetinde olup, daha sonraki dönemlerde al ya da öde taahhütlerinin üzerinde yapılan doğal gaz alımlarına ilişkin ödemelerden düşülmektedir. Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ)’nin halihazırda “al ya da öde” hükümleri içeren toplam 6 adet Doğal Gaz Alım Anlaşması mevcuttur.

Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmaları’na göre al ya da öde taahhüdünün altında kalan miktarlara karşılık gelen bedelin belli bir oranında kısmi ödeme İran ve Rusya tarafına son bir kaç yıl içinde yapılmış olmakla birlikte, bu miktarların anlaşmalar çerçevesinde telafisi gerçekleştirilmekte olup, telafinin gerçekleştirildiği dönem itibarıyla fatura edilen bedelin tamamı için değil, sadece arta kalan oranı için ödeme yapılmaktadır. Bu çerçevede, Rusya Mavi Akım arz kaynağından girilen al ya da öde yükümlülüklerinin tamamı 2012 yılı sonu itibarıyla telafi edilmiştir. İran ve Azerbaycan arz kaynaklarından girilen al ya da öde yükümlülüklerinin tamamının ise 2014 yılı sonu itibarıyla telafi edilmesi öngörülmektedir.

‘Al ya da öde’den dolayı, bugüne kadar bedelini ödediğimiz halde alma hakkını kaybettiğimiz bir durum söz konusu değildir. Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ)’nin çeşitli arz kaynaklarından girmiş olduğu al ya da öde miktarlarının telafileri, anlaşmalarda belirtilen sürelerde ve hiç bir kayba yol açmadan yapılmaya devam edilmektedir.

Diğer taraftan, Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmaları 20-25 yıllık uzun dönemli uluslararası ilişkiler açısından ekonomik ve siyasi etkileri olan ticari akitler olup, bu Anlaşmaların hükümleri ticari gizlilik içermektedir. Gizli tutulan konuların açıklanması anlaşmaya aykırılık teşkil eder. Bu durum, gerektiğinde anlaşmanın feshi veya bu nedenle doğan zararın giderimi gibi yaptırımlara yol açabilir. Anlaşmalarda yer alan fiyat maddesi de aynı gizlilik hükümlerine sahiptir. Gizlilik maddesine aykırı durumların, alıcının veya satıcının üçüncü şahıslarla taraf olduğu diğer anlaşmalar açısından da ticari sıkıntılar oluşturması söz konusudur.

MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ERKAN AKÇAY'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/17734)

Ayrıca, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü Maddesinde; "...Ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz." ve 7 inci maddesinde; "Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür." hükümleri yer almaktadır.

Soru 3:

Gerçekleştirilmeyen doğal gaz alımlarına yapılan ödemeler için oluşan bütçe açığını kapatmak için BOTAŞ'ın doğal gaz fiyatlarına zam baskısı yaptığı ve doğal gaza gelen zamların bu baskılar neticesinde oluştuğu iddiaları doğru mudur?

Cevap 3:

Bilindiği üzere doğal gaz ithal bir enerji kaynağı olup, yapılan uluslararası anlaşmalar çerçevesinde temin edilmektedir. Doğal gaz satış fiyatını oluşturan unsurlardan biri olan güncel alım fiyatları, uluslararası ham petrol ve petrol ürünü fiyatlarına endeksli formüllerle belirlenmekte ve bu bağlamda güncel alım fiyatları geçmiş 6-9 aylık ham petrol ve petrol ürünleri fiyat ortalamasına göre hesaplanmaktadır. Dolayısıyla, ham petrol ve petrol ürünlerindeki fiyat artışı veya azalışı doğal gaz alım fiyatlarına gecikmeli olarak etki etmektedir. Toptan satış fiyatlarında, doğal gaz alım fiyatları ve dolar kuru en önemli belirleyici unsurlar olup doğal gaz toptan satış fiyatlarını etkilemektedir.

Bu çerçevede, BOTAŞ doğal gaz toptan satış fiyatlarını; pazarın durumunu, ülkenin ekonomik şartlarını, piyasa fiyat istikrarını, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun tarife ile ilgili kararlarını, alım ve işletme giderlerini ve piyasa koşullarını dikkate alarak mümkün olan en makul seviyede belirleyerek uygulamaya koymakta ve doğal gazı tüketicilere mümkün olan en makul fiyat seviyesinde sunmaktadır. Doğal gaz toptan satış fiyatlarındaki güncellemeler yukarıda özetlenen maliyet unsurlarındaki değişimlerden kaynaklanmakta olup "Al ya da Öde" yükümlülüklerinden kaynaklanmamaktadır.